

การเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ Increased Penalty in Offences of Special Vocation Murdering

ปภาวิน ลิมบารมีกุล *

เลขที่ 359 ถนนราชดำริห์ ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

Papawin Limbharameekul

359 Radchadamri Rd., Muang District Nakhornpathom Province 73000

Email: tumlimbharameekul@gmail.com

Received: September 8, 2021

Revised: October 11, 2021

Accepted: October 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ ศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษตามกฎหมายไทยและสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐอิตาลี และสหรัฐอเมริกา และวิเคราะห์ปัญหาการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษตามกฎหมายไทย เปรียบเทียบกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐอิตาลี และสหรัฐอเมริกา พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้ชัดเจนในเรื่องการฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเป็นหลัก จากตำรากฎหมาย เอกสารทางกฎหมาย วิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ รวมถึงข้อมูลข่าวสารทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ศึกษาเอกสารที่เป็นภาษาไทยและต่างประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลมาทำการศึกษาวิเคราะห์และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ

พบว่าแนวคิดและทฤษฎีการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษของไทย กับต่างประเทศมีความแตกต่างกัน กฎหมายต่างประเทศมีการบัญญัติความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษไว้อย่างชัดเจน โดยบัญญัติไว้ว่าวิชาชีพใดบ้างที่ควรได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นซึ่งมีอัตราโทษที่แตกต่างจากการฆ่าบุคคลทั่วไป เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย พบว่า ยังไม่มีการบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ และเมื่อพิจารณาแล้ววิชาชีพพิเศษเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็น ผู้พิพากษา ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ล้วนเป็นวิชาชีพที่สำคัญของไทยเช่นเดียวกันกับต่างประเทศ แต่กลับไม่ได้รับความคุ้มครองเท่าที่ควรใน

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยปรากฏเป็นข่าวอยู่เสมอว่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ ถูกฆ่า อยู่เป็นประจำ จนสร้างความหวาดกลัวให้แก่สังคมส่วนรวมและชุมชนของผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญในการคุ้มครองบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ ยิ่งไปกว่านั้นบุคคลเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นผู้มีความสำคัญต่อสังคมส่วนรวมแต่กลับตกเป็นเป้าหมายของการฆ่าและไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทยเท่าที่ควร จึงเห็นสมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่ง ประมวลกฎหมายอาญาให้มีการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ เพื่อคุ้มครอง บุคคลผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความสำคัญและกระทำเพื่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งยังทำให้กฎหมาย อาญาของไทยมีความทัดเทียมอารยประเทศ

คำสำคัญ การเพิ่มโทษ, การฆ่าผู้อื่น, วิชาชีพพิเศษ

Abstract

The objectives of this study are to study concept and theories regarding on increased penalty in offences of special vocation murdering, legal principles regarding increased penalty in offences of special vocation murdering under the law of Thai , France , Hungary and The United States of America and analyze law problems about increased penalty in offences of special vocation murdering between Thai, France, Hungary and The United States of America law to amend criminal law on increased penalty in offences of special vocation murdering

This study was done using qualitative research by a method of documentary study on law textbooks, law articles, thesis, journals, including electronics media on both Thai and foreign languages, in order to systematically gather for studying, analyzing and arranging the data

Results of the study show that the concepts and theories on increased penalty in offences of special vocation murdering under Thai law is different from foreign law, because the foreign law legislate on the increased penalty in offences of special vocation murdering which has higher punishment than ordinary murdering, when compare with Thai criminal law which doesn't legislate about this by considering such special vocations as judge, teacher and educational personnel are important vocation in Thailand as same as other, but in Thailand these special vocations are not be protected on offences of special vocation murdering usually terrorized society. Moreover, these situations are regarded as vital issue in the protection of dignity in our society which were insufficiency covered by the law code on increased penalty in offences of special vocation murdering for the protection of these special vocations and elevating Thai criminal law to meet the international standards.

Keywords : Increased Penalty, Offences of Murdering, Special Vocation

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายกับสังคมเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะต่างก็ต้องอาศัยกลไกของกันและกันอยู่เสมอ โดยกฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ที่เป็นแบบแผน ความประพฤติของมนุษย์ที่อยู่ในสังคมซึ่งมีกระบวนการบังคับที่เป็นกิจจะลักษณะ² หนึ่งในข้อสำคัญที่กฎหมายให้ความสำคัญคือชีวิตมนุษย์เพราะชีวิตมนุษย์ถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก เหตุนี้กฎหมายอาญาจึงบัญญัติคุ้มครองชีวิตมนุษย์และให้ความสำคัญอย่างมากกับชีวิตมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากบทกำหนดโทษตามกฎหมายสำหรับความผิดที่กระทำต่อชีวิตนั้น จะมีระวางโทษสูงมาก โดยความผิดฐานฆ่าผู้อื่นถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา 288 ว่า ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษประหารชีวิต จำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

นอกจากนี้ประมวลกฎหมายอาญายังได้บัญญัติเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นไว้ใน มาตรา 289 โดยมาตรานี้ถือเป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นจากมาตรา 288 ซึ่งตามหลักกฎหมายอาญานำหลักเกณฑ์ในมาตรา 62 วรรคท้ายมาพิจารณาประกอบด้วยเสมอ กล่าวคือ บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงใด บุคคลนั้นต้องได้รู้ข้อเท็จจริงนั้น จึงตีความกฎหมายได้ว่า ถ้าไม่รู้ย่อมไม่มีเจตนา³ และเมื่อมาตรา 289 เป็นเหตุเพิ่มโทษของความผิดตามมาตรา 288 การกระทำจึงต้องเข้าทั้งองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในของความผิดตามมาตรา 288 มาก่อนเสมอ จึงจะไปพิจารณาเหตุเพิ่มโทษซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 289⁴ ทั้งนี้ มาตรา 289 นั้นมีบัญญัติเหตุเพิ่มโทษไว้ 7 อนุมาตรา กล่าวคือ (1) ฆ่าบุพการี (2) ฆ่าเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่จะกระทำการหรือได้กระทำการตามหน้าที่ (3) ฆ่าผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการที่เจ้าพนักงานนั้นกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่บุคคลนั้นจะช่วยหรือได้ช่วยเจ้าพนักงานดังกล่าวแล้ว (4) ฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน (5) ฆ่าผู้อื่นโดยทรนหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย (6) ฆ่าผู้อื่นเพื่อเตรียมการหรือเพื่อความสะดวกในการที่จะกระทำความผิดอย่างอื่น หรือ (7) ฆ่าผู้อื่นเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์ อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิดอื่น เพื่อปกปิดความผิดอื่นของตนหรือเพื่อ หลีกเลี้ยงให้พ้นอาญาในความผิดที่ตนได้กระทำไว้ โดยแยกพิจารณาพบว่า (1)-(3) เป็นเหตุเพิ่มโทษโดยอาศัยคุณสมบัติส่วนตัวของผู้ถูกฆ่า (4)-(5) เป็นเหตุเพิ่มโทษโดยอาศัยวิธีการฆ่า และ (6)-(7) เป็นเหตุเพิ่มโทษที่อาศัยมูลเหตุจงใจหรือเจตนาพิเศษของผู้ฆ่า

ปัจจุบันสังคมไทยยังคงมีการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นอยู่ ทั้งที่เป็นข่าวและไม่ได้ถูกนำเสนอเป็นข่าว ปรากฏว่ามีกลุ่มบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษบางกลุ่ม กล่าวคือ ผู้พิพากษา

² สมยศ เชื้อไทย, *ความรู้กฎหมายทั่วไป*, พิมพ์ครั้งที่ 28, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2564), 64.

³ อัจฉริยา ชูตินันท์, *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด*, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย, 2556), 345.

⁴ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและโทษ*, พิมพ์ครั้งที่ 18 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2564), 222.

ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มักถูกฆ่าด้วยเหตุผลบางประการ โดยจากอดีตที่ผ่านมาปรากฏว่า ผู้พิพากษาถูกฆ่าทั้งในศาลและนอกศาล ทั้งที่วิชาชีพดังกล่าวถือว่าเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม เป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือแต่ถูกฆ่าด้วยเหตุผลบางประการ เช่น การตัดสินใจไม่เป็นที่พอใจแก่กลุ่มบุคคลบางกลุ่มหรือเหตุผลในเรื่องการเมืองท้องถิ่น หรือกรณีที่ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาถูกฆ่าด้วยวิธีการก่อการร้ายที่ปรากฏมากทางภาคใต้ของไทย โดยการลอบยิงครูอาจารย์ระหว่างเดินทางไปโรงเรียนและกลับบ้าน การฆาตกรรมครู การกราดยิงครูในขณะที่สอนหนังสือ การอุ้มฆ่าครูชาวเขา อันส่งผลให้สังคมไทยเกิดความหวาดกลัวทั้งในระดับประเทศและชุมชนที่บุคลากรเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ ส่งผลให้ผู้ที่จะมาประกอบวิชาชีพ ผู้พิพากษา ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษานี้เกิดความหวาดกลัวและไม่ประสงค์จะประกอบวิชาชีพเหล่านี้อีก ทั้งที่เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติและสังคมไทย

จากการศึกษาประมวลกฎหมายอาญาของไทย ในส่วนความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาม มาตรา 288 และความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่เป็นเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 289 เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศนั้น ผู้ศึกษาพบประเด็นที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคือ

ประมวลกฎหมายอาญาของไทยในปัจจุบันเรื่องการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตาม มาตรา 289 ยังไม่มือนามาตราใดที่บัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษ อันได้แก่ ผู้พิพากษา ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจนเหมือนในกฎหมายต่างประเทศ โดยมีเพียงบางอนุมาตราคือ มาตรา 289(2) กล่าวคือ การฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่หรือเพราะเหตุที่จะกระทำการหรือได้กระทำการตามหน้าที่ ที่อาจจะนำมาปรับใช้กับผู้ถูกฆ่าที่ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ได้ แต่การนำมาปรับใช้ก็มีข้อขัดข้องเนื่องจากมาตรานี้จะให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ก็ต่อเมื่อผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษเหล่านี้เป็นเจ้าพนักงาน และกระทำการในฐานะเจ้าพนักงาน หากไม่ได้เป็นเจ้าพนักงานและกระทำในฐานะเจ้าพนักงาน กฎหมายก็จะไม่ให้ความคุ้มครองในเรื่องการเพิ่มโทษ ทั้งที่ผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าบุคคลผู้ได้รับความคุ้มครองจากเหตุเพิ่มโทษในฐานะเจ้าพนักงานตามมาตรา 289(2)

ประการต่อมาในส่วนของมาตรา 289(4) ในเรื่องการเพิ่มโทษโดยอาศัยเหตุฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนนั้น แม้จะสามารถนำมาปรับใช้เพื่อคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ได้บ้างบางกรณี แต่การนำพยานหลักฐานมาสืบถึงเหตุแห่งการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนเป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก เนื่องจากผู้ฆ่ามักไม่ทิ้งหลักฐานหรือร่องรอยใด ๆ ไว้ ยิ่งไปกว่านั้นการฆ่าผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษเหล่านี้มักเป็นการฆ่าโดยการกราดยิง การลอบฆ่าหรือด้วยวิธีการอื่นใดที่ยากต่อการรวบรวมพยานหลักฐานในการนำสืบเหตุแห่งการไตร่ตรองไว้ก่อน ทั้งที่การฆ่านั้นมีการเตรียมการมาก่อน และไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะปล่อยให้มีการยกฟ้องจำเลยในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษเหล่านี้โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ด้วยเหตุผลที่ศาลยกประโยชน์

แห่งความสงสัยให้จำเลยเนื่องจากพยานหลักฐานของโจทก์ไม่เพียงพอฟังลงโทษจำเลยในความผิดตามมาตรา 289(4) อันถือได้ว่าเป็นการไม่คุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้

ประการสุดท้ายในส่วนของมาตรา 289(5) ในเรื่องการเพิ่มโทษโดยอาศัยเหตุฆ่าโดยทรมานหรือกระทำโดยทารุณโหดร้าย ในทางปฏิบัติการนำสืบถึงเหตุแห่งการฆ่าโดยทรมานหรือกระทำโดยทารุณโหดร้ายนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะพยานหลักฐานที่จะรวบรวมในชั้นพนักงานสอบสวนมักไม่หลงเหลือในที่เกิดเหตุเพราะลักษณะของการฆ่าแม้จะเห็นได้ว่ากระทำโดยทารุณโหดร้ายในความรู้สึกของประชาชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางระเบิดหรือลอบยิง แต่ในทางสืบสวนสอบสวนมักไม่พบพยานหลักฐานอย่างเพียงพอ ด้วยข้อจำกัดหลายประการ เช่น เจ้าพนักงานตำรวจต้องรีบกระทำการสืบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานให้เร็วที่สุดเพื่อป้องกันการก่อเหตุซ้ำจากผู้กระทำความผิด จนท้ายที่สุดพยานหลักฐานอาจไม่เพียงพอต่อการนำสืบในชั้นพิจารณา ทำให้ศาลอาญยกฟ้องจำเลยในความผิดตามมาตรา 289(5) ทำให้ผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ไม่ได้รับความคุ้มครองเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเท่าที่ควร อันจะส่งผลให้เกิดความหวาดกลัวต่อสังคมส่วนรวม เนื่องจากวิชาชีพเหล่านี้มีความสำคัญต่อชาติบ้านเมือง หากไม่ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายตามสมควรแล้ว ต่อไปก็จะมีผู้ปรารถนาจะประกอบวิชาชีพผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอีก ทำให้ประเทศชาติเสียหายเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อพิจารณาถึงเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยแล้ว อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่ามาตรการทางกฎหมายในเรื่องเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ กล่าวคือ ผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาจากการถูกฆ่าโดยวิธีการและพฤติการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม ด้วยเหตุนี้จึงสมควรกำหนดเหตุเพิ่มโทษในการฆ่าผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาไว้ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเป็นการเฉพาะ โดยศึกษากฎหมายของต่างประเทศเป็นแนวทางในการบัญญัติต่อไป

จากปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาในเรื่องการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ

1.2.2 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ ตามกฎหมายไทยและกฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐฮังการี สหรัฐอเมริกา

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเรื่องการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ ตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐฮังการี สหรัฐอเมริกา

1.2.4 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายให้ชัดเจนในเรื่องการฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งเน้นการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีและหลักกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 และเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพิจารณาฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐอิตาลี และสหรัฐอเมริกา

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเอกสารจากตำรากฎหมาย เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และวารสาร ข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยศึกษาทั้งเอกสารที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1.5.1 ทราบความเป็นมาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ

1.5.2 ทราบหลักกฎหมายเกี่ยวกับการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ ตามกฎหมายไทยและกฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐอิตาลี สหรัฐอเมริกา

1.5.3 ทราบปัญหากฎหมายเรื่องการเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ ตามกฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐอิตาลี สหรัฐอเมริกา

1.5.4 ได้แนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายให้ชัดเจนในเรื่องการฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ

2. ผลการวิจัย

อาชีพทุกอาชีพล้วนมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมส่วนรวม จึงเป็นการยากที่จะบ่งบอกว่าอาชีพใดสำคัญกว่าอาชีพใด แต่ในที่นี้จะพิจารณาให้ความสำคัญคุ้มครองกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษที่มีความสำคัญต่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ มุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งมีความรู้ความสามารถ ผ่านการศึกษาอบรมมาเป็นเวลานานและไม่แสวงหากำไรจากการประกอบวิชาชีพ เช่น ผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้พิพากษานั้น หมายความว่าบุคคลผู้ผ่านการทดสอบเข้ารับการดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการฝ่ายตุลาการ มีฐานะเป็นข้าราชการรับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดิน ส่วนครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษานั้น หมายความว่ารวมทั้งครูอาจารย์ที่รับราชการครูหรืออาจารย์โดยได้รับเงินเดือนจากงบประมาณแผ่นดิน และครูอาจารย์ และผู้ทำหน้าที่สอนหนังสือ แต่ไม่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นข้าราชการด้วย เนื่องจากกลุ่มวิชาชีพเหล่านี้ มีความสำคัญในเชิงโครงสร้างทางสังคมระดับประเทศและ

ระดับชุมชน เนื่องด้วยลักษณะของงานในแต่ละกลุ่มวิชาชีพนั้นล้วนมีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและการศึกษา อันเป็นโครงสร้างหลักของประเทศชาติและสังคมที่จะขาดกลุ่มวิชาชีพเหล่านี้ไปไม่ได้เป็นอันขาด หากกฎหมายไม่ให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพเหล่านี้ โดยการออกกฎหมายเพิ่มโทษในการฆ่าบุคคลดังกล่าว ก็จะทำให้กลุ่มบุคลากรเหล่านี้ถูกฆ่าอย่างต่อเนื่อง และท้ายที่สุดก็จะก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมทั้งในระดับประเทศและชุมชน เนื่องจากไม่มีผู้ประสงค์จะประกอบวิชาชีพเหล่านี้อีกต่อไป

2.1 ปัญหาผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษที่ไม่ได้เป็นเจ้าพนักงาน จึงไม่สามารถนำมาตรา 289(2) มาเป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น เพื่อคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษได้

จากปัญหาดังกล่าวนั้น ต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(2) ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดฆ่าเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำการตามหน้าที่ หรือเพราะเหตุที่จะกระทำการ หรือได้กระทำการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(2) นั้น เจ้าพนักงาน⁵ หมายถึง บุคคลดังต่อไปนี้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(16) ได้นิยามความหมายของคำว่า “เจ้าพนักงาน” ว่าหมายถึง บุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นเจ้าพนักงานหรือได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือครั้งคราว และไม่ว่าจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่

จากคำนิยามดังกล่าว เจ้าพนักงานจึงหมายถึงบุคคล 2 จำพวก คือ

1. บุคคลที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่าเป็นเจ้าพนักงาน กล่าวคือ มีกฎหมายระบุไว้เป็นพิเศษว่า ให้บุคคลใดเป็นเจ้าพนักงาน บุคคลนั้นก็อยู่ในฐานะเจ้าพนักงาน เช่น ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ได้มีการบัญญัติให้เจ้าอาวาสและไวยาวัจกรเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา หากมีการกระทำความผิดต่อเจ้าอาวาส ย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อเจ้าพนักงาน ในทางกลับกันหากเจ้าอาวาสกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา ก็ถือว่าเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานกระทำความผิดซึ่งมีอัตราโทษที่สูงกว่ากรณีที่บุคคลธรรมดากระทำความผิดเช่นกัน หรือตามพระราชบัญญัติเทศบาล มีการบัญญัติให้นายกเทศมนตรีเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น

2. บุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือชั่วคราว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการประจำ เช่น ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 4 ได้ระบุให้ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง ให้เป็นเจ้าพนักงานจราจร ซึ่งก็หมายความว่าข้าราชการตำรวจที่มียศตั้งแต่นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไปนั้น ถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงานจราจร มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกและอยู่ในฐานะเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว เป็นต้น

⁵ หยุด แสงอุทัย, *กฎหมายอาญา ภาค 2-3*, พิมพ์ครั้งที่ 11, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2556), 188.

อย่างไรก็ตาม แนวคำพิพากษาศาลฎีกาได้อธิบายความเป็น “ข้าราชการ” เข้ามาเป็นเงื่อนไขของการเป็นเจ้าพนักงานอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ เจ้าพนักงานหมายถึงข้าราชการซึ่งรับเงินเดือนจากงบประมาณประเภทเงินเดือน ถ้าผู้ใดไม่ได้อยู่ในฐานะข้าราชการแล้ว ศาลฎีกาเห็นว่าผู้นั้นย่อมจะเป็นเจ้าพนักงานไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 358-359/2500 เสมียนพนักงานของสำนักงานท่องเที่ยว กรมประชาสัมพันธ์ รับเงินเดือนประเภทการจร มีฐานะเป็นลูกจ้างรายเดือน ไม่เป็นข้าราชการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ไม่เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 131 โดยสำนักงานท่องเที่ยวจะเป็นส่วนราชการหรือไม่ ไม่สำคัญ

จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว จึงเป็นการยืนยันหลักที่ว่า ผู้ที่เป็นข้าราชการ อันจะถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงานนั้น ต้องได้รับค่าจ้างจากงบประมาณประเภทเงินเดือนเท่านั้น

จากการที่ตัวบทกฎหมายใช้คำว่า “ฆ่าเจ้าพนักงาน” นั้น ถือเป็นข้อเท็จจริงสำหรับตัวบุคคลผู้ถูกกระทำการฆ่า มีลักษณะเป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้ถูกกระทำอันเป็นองค์ประกอบภายนอกของเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานนี้ กล่าวคือ ผู้ถูกกระทำต้องเป็นเจ้าพนักงานที่กำลังกระทำการตามหน้าที่ ส่วนความในตอนที่สองของอนุมาตราเดียวกันนั้นถือเป็นมูลเหตุจูงใจ คือ เพราะเจ้าพนักงานจะกระทำหรือได้กระทำตามหน้าที่⁶ ซึ่งสามารถอธิบายแยกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก เจ้าพนักงานผู้นั้นต้องกระทำตามหน้าที่ หมายความว่า กำลังกระทำการตามหน้าที่ที่อยู่ในขณะที่ถูกฆ่า⁷ การกระทำการตามหน้าที่ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงประกอบตัวเจ้าพนักงานจะเพิ่มโทษได้ต้องมีข้อเท็จจริงพร้อมกัน คือ ผู้ถูกฆ่าต้องเป็นเจ้าพนักงานและต้องกระทำการตามหน้าที่อยู่ ทั้งนี้ ผู้กระทำการฆ่าจะต้องรู้ข้อเท็จจริงทั้งสองอย่าง หากไม่รู้ข้อเท็จจริงหรือรู้ข้อเท็จจริงแต่เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามมาตรา 62 วรรคท้าย จะนำมาตรา 289(2) มาเป็นเหตุเพิ่มโทษผู้กระทำการฆ่าไม่ได้ กล่าวคือ แม้ผู้ถูกฆ่าจะเป็นเจ้าพนักงาน แต่เมื่อขณะที่ถูกฆ่าผู้นั้นไม่ได้กระทำการตามหน้าที่อยู่ เช่น เจ้าพนักงานตำรวจที่ออกเวรแล้วหรือพักผ่อนอยู่ ก็ไม่ถือว่าเป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่ อีกทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ต้องเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายด้วย หากเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็จะไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ อันทำให้ผู้นั้นไม่อยู่ในฐานะเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ และการกระทำของผู้ฆ่าเจ้าพนักงานผู้นั้น ก็จะไม่เป็นความผิดตาม มาตรา 289(2) นี้

ดังนั้น ข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงเป็นเหตุเพิ่มโทษที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ซึ่งผู้กระทำจะต้องรู้ถึงความเป็นเจ้าพนักงานและรู้ด้วยว่าเขากำลังปฏิบัติการตามหน้าที่อยู่ เช่น เจ้าพนักงานตำรวจที่แต่งเครื่องแบบชัดเจนร้องบอกให้ผู้กระทำทำความผิดหยุดและวางอาวุธ ผู้กระทำทำความผิดย่อมรู้ว่าเป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่ แต่ก็ยังขึ้นยิงต่อสู้กลับไปทางเจ้า

⁶ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, (กรุงเทพฯ: จีรรัชการพิมพ์, 2553), 79-80.

⁷ จิตติ ดิงศภัทย์, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, (กรุงเทพฯ: จีรรัชการพิมพ์, 2553), 80.

พนักงานตำรวจผู้นั้น หรือเจ้าพนักงานป่าไม้จะทำการจับกุมผู้ลักลอบตัดไม้ผิดกฎหมาย อันเป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่ ก็ถือเป็นเหตุเพิ่มโทษได้หากผู้กระทำความผิดทำการฆ่าเจ้าพนักงานป่าไม้คนดังกล่าว แต่หากผู้กระทำความผิดรู้แต่เพียงว่าผู้ถูกกระทำเป็นเจ้าพนักงาน แต่ไม่รู้ว่าเขาผู้นั้นกำลังปฏิบัติการตามหน้าที่หรือเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานปฏิบัติการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น เจ้าพนักงานตำรวจที่ไม่ได้แสดงตนว่าเป็นตำรวจและไม่ได้แต่งเครื่องแบบทำการจับกุมผู้อื่นโดยไม่มีหมายจับ หากมีการฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจคนนั้น ผู้กระทำความผิดก็จะต้องมีความผิดตาม มาตรา 289(2) นี้

ส่วนที่สอง การฆ่าเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานจะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ ซึ่งถือเป็นมูลเหตุจูงใจในการฆ่าเจ้าพนักงาน กล่าวคือ ผู้กระทำต้องฆ่าเจ้าพนักงานด้วยเหตุจูงใจดังกล่าวมานี้ เช่น ฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจขณะกำลังแสดงตนจะเข้าทำการจับกุมหรือฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจเพราะเหตุที่ถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับกุม หรือเมื่อพ้นโทษแล้วก็ไปฆ่าเจ้าพนักงานตำรวจผู้เคยจับกุมตนเองมาก่อนเพราะโกรธแค้นในเรื่องดังกล่าว แม้ว่าจะฆ่าขณะที่เจ้าพนักงานตำรวจผู้นั้นกำลังพักผ่อนอยู่บ้านพักไม่ได้กำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่ก็ตาม แต่ที่สำคัญคือผู้ถูกฆ่าต้องยังคงเป็นเจ้าพนักงานอยู่ หากพ้นจากหน้าที่ราชการไปแล้ว เช่น ลาออกหรือเกษียณอายุ แม้ผู้ฆ่าจะฆ่าเพราะเหตุที่เจ้าพนักงานผู้นั้นได้กระทำการตามหน้าที่ก็ไม่ถือเป็นเหตุเพิ่มโทษเพราะขณะฆ่าผู้ถูกฆ่าไม่ได้เป็นเจ้าพนักงานแล้ว⁸

เมื่อวิเคราะห์ถึงเหตุเพิ่มโทษตาม มาตรา 289(2) เทียบเคียงได้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ เช่น ผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่จะได้รับความคุ้มครองโดยเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าเจ้าพนักงานนั้น ในเบื้องต้นผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาผู้นั้นต้องเป็นข้าราชการจึงจะเป็นเจ้าพนักงาน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญเพราะครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาบางท่านไม่อยู่ในฐานะข้าราชการ เช่น ครูชาวเขาที่อยู่ตามชายแดน ครูสอนศาสนาทางภาคใต้ เป็นต้น หรือในบางกรณีถึงแม้ว่าครูอาจารย์หรือบุคลากรทางการศึกษาจะเป็นข้าราชการ อันถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงานก็ตาม หากครูอาจารย์ผู้นั้นไม่ได้กำลังกระทำการตามหน้าที่อยู่ ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรานี้

ในส่วนที่สอง ของบทบัญญัติที่ว่าเป็นการฆ่าเพราะเหตุที่ผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเป็นเจ้าพนักงานจะกระทำหรือได้กระทำการตามหน้าที่ ซึ่งเป็นมูลเหตุจูงใจในการฆ่า นั้น ผู้กระทำต้องฆ่าผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่อยู่ในฐานะเจ้าพนักงานด้วยมูลเหตุจูงใจดังกล่าวด้วยเสมอ ซึ่งในทางข้อเท็จจริงนั้น มีหลายกรณีที่เป็นการฆ่าผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยเหตุแห่งวิชาชีพของผู้ถูกฆ่า ซึ่งเป็นผู้พิพากษา ครูอาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาเพียงเท่านั้น เช่น การฆ่าด้วยเหตุแห่งการขัดผลประโยชน์ทางคดีหรือทางการเมืองท้องถิ่น หรือการฆ่าเพื่อก่อการร้าย โดยมีได้มี

⁸ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ, พิมพ์ครั้งที่ 18, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2564), 224.

มูลเหตุจูงใจตามที่บัญญัติไว้มาตรานี้แต่อย่างใด จึงไม่สามารถนำมาตราฉบับนี้มาปรับใช้เพื่อคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้ แม้บุคลากรเหล่านี้จะอยู่ในฐานะเจ้าพนักงานก็ตาม

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเหตุเพิ่มโทษตาม มาตรา 289(2) นั้น มิได้ให้ความคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ คือ ผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีข้อบกพร่องหลายประการดังกล่าวมาข้างต้น อันเป็นปัญหาสำคัญในเรื่องคุณสมบัติของผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ ที่ไม่ได้รับความคุ้มครองจากเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทั้งที่วิชาชีพพิเศษเหล่านี้มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเจ้าพนักงานหรืออาชีพอื่น ๆ แต่อย่างใด

2.2 ปัญหาการฆ่าผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษที่ไม่ได้มีการไตร่ตรองไว้ก่อนหรือมีการไตร่ตรองไว้ก่อนแต่ไม่สามารถนำสืบได้ จึงไม่สามารถนำมาตรา 289(4) มาเป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเพื่อคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพพิเศษได้

จากประเด็นปัญหาทางกฎหมายดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดฆ่าผู้อื่น โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) ที่ว่า “โดยไตร่ตรองไว้ก่อน” นั้น หมายความว่า ก่อนการกระทำความผิด ผู้กระทำได้มีการคิดทบทวนตกลงใจก่อนการกระทำความผิด ซึ่งตามปกติย่อมมีระยะเวลาที่ผ่านไประยะหนึ่งก่อนในการคิดทบทวน ตกลงใจ ซึ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดว่าต้องมีระยะเวลาห่างกันนานเท่าใด ฉะนั้น เมื่อมีการไตร่ตรองมาแล้ว ก็อาจลงมือกระทำความผิดทันที ซึ่งจัดเป็นการไตร่ตรองไว้ก่อนตามกฎหมาย กล่าวคือ ต้องมีระยะเวลาระหว่างเหตุที่ทำให้คิดจะฆ่าอันเป็นความตกลงใจที่จะฆ่า เรียกว่าไตร่ตรองไว้ก่อน เมื่อไตร่ตรองไว้ก่อนและตกลงใจแล้ว อาจลงมือฆ่าติดต่อกันไปทันทีโดยไม่ต้องเว้นระยะเวลาในตอนนี้⁹

การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน คือ การฆ่าที่มีการคิดทบทวนไตร่ตรองก่อนตัดสินใจลงมือฆ่า มิใช่ตัดสินใจกระทำความผิดในขณะแรกที่เกิดโทสะ ดังนั้น ข้อแตกต่างระหว่างไตร่ตรองไว้ก่อนกับการกระทำโดยบันดาลโทสะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 72 จึงอยู่ที่ว่า การกระทำความผิดโดยบันดาลโทสะนั้นเมื่อเกิดเหตุข่มเหงแล้ว ผู้กระทำความผิดได้บันดาลโทสะขึ้นระหว่างเล็ดร้อนอยู่ จนไม่มีโอกาสคิดทบทวนไตร่ตรองเสียก่อนกระทำความผิด แต่การกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อนนั้น ผู้กระทำได้คิดทบทวนแล้ว แม้จะยังไม่หายโกรธสิ้นโทสะเสียทีเดียวก็ตาม และหากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น เป็นเหตุการณ์ปัจจุบันทันด่วน ก็จะไม่เป็นการกระทำโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือในกรณีที่มีการคิดจะฆ่าผู้อื่นมาก่อน และบังเอิญมาพบผู้ที่ต้องการจะฆ่า จึงฆ่าผู้นั้นในทันทีที่พบ ก็ไม่ถือว่าเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เพราะไม่ได้มีการทบทวนตกลงใจก่อนการฆ่า แม้คิดจะฆ่ามาก่อนก็ตาม

ในทางข้อเท็จจริงทั้งที่ปรากฏเป็นข่าวและไม่ปรากฏเป็นข่าว พบว่า มีกลุ่มผู้ประกอบการวิชาชีพผู้พิพากษา ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับผลกระทบ กรณีเสียชีวิตจาก

⁹ จิตติ ดิงศภัทย์, *กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3*, (กรุงเทพฯ: จีระการพิมพ์, 2553), 91.

สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้¹⁰ รวมถึงการลอบฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ตามท้องถื่นทางไกลบริเวณชายแดน ยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่มีการฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ เช่น กรณีที่ผู้พิพากษาและครูอาจารย์ถูกลอบยิงเสียชีวิต ถูกสะเก็ดระเบิด ครูอาจารย์ถูกคนร้ายบุกยิงในห้องเรียน ผู้พิพากษาความถูกลอบยิงบริเวณศาลและสถานที่อื่น ๆ ถูกยิงเสียชีวิตและเผาเรณยนต์ ถูกกราดยิงเสียชีวิตในบ้านพัก ถูกทำร้ายร่างกาย ถูกลอบยิงอาการสาหัส ครูอาจารย์ถูกยิงในห้องสมุดโรงเรียน เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ถึงเหตุเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) และพิจารณาถึงวิธีการที่บุคคลกรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ถูกฆ่า เช่น การลอบยิง การดักวางระเบิด การดักข่มยิง การยิงถล่ม หรือกราดยิง เป็นต้น เมื่อพิจารณาปรับบทกฎหมายกับความหมายของการไตร่ตรองไว้ก่อน ที่หมายถึง การคิดทบทวนก่อนที่จะกระทำความผิดในลักษณะของการวางแผน อีกทั้งการไตร่ตรองนั้นต้องมีความต่อเนื่องกันจนถึงขั้นลงมือกระทำความผิดโดยไม่ได้ละทิ้งความคิดนั้นเสียก่อน ด้วยเหตุนี้เอง สาเหตุแห่งการเสียชีวิตที่ยกตัวอย่างมานั้นตามคำพิพากษาฎีกาปัจจุบัน ถือได้ว่าวิธีการฆ่าในลักษณะดังกล่าวเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองโดยทั้งสิ้น เพราะสาเหตุต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น ถือได้ว่ามีการคิดทบทวนดีแล้ว การกระทำที่แสดงออกมาได้ทำให้เห็นถึงเจตนาภายในของผู้กระทำความผิดว่าได้มีการไตร่ตรองไว้ก่อน ซึ่งแนวความคิดของศาลฎีกาที่วินิจฉัยตามลักษณะนี้ ยกตัวอย่างเช่น การดักอยู่ตามทางและรุมกันฆ่า หรือดักข่มยิงอยู่ในป่าข้างทาง การลอบวางระเบิดตามทาง เป็นต้น

แต่ในแง่ของการนำสืบถึงสาเหตุของการเสียชีวิตของบุคคลกรเหล่านี้ นั้น เป็นหน้าที่ของฝ่ายโจทก์ที่จะนำสืบให้สมอ้าง โดยเริ่มตั้งแต่ชั้นของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยเริ่มตั้งแต่การลงพื้นที่ของฝ่ายสืบสวนที่จะลงพื้นที่ที่เกิดเหตุด้วยการสืบหาพยานหลักฐานให้ได้มากที่สุด และพนักงานสอบสวนต้องลงพื้นที่ที่เกิดเหตุเช่นกัน เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานในการทำสำนวนและยังต้องมีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ พนักงานอัยการ ฝ่ายปกครอง หน่วยเก็บกู้วัตถุระเบิด หน่วยพิสูจน์หลักฐาน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้หลักฐานในการนำสืบอย่างครบถ้วนที่สุด โดยทุกหน่วยงานก็ต้องทำหน้าที่ด้วยความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้กระทำความผิดอาจหลบกลับมาก่อเหตุซ้ำ ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำ อีกทั้งสถานที่เกิดเหตุมักอยู่ห่างไกลจากหน่วยงานเหล่านี้ เช่น ตามถนน ตามป่า อันทำให้ต้องใช้ระยะเวลาาน กว่าจะเข้าถึงที่เกิดเหตุ พยานหลักฐานต่าง ๆ อาจสูญหายหรือถูกทำลายไป จากกลุ่มผู้ก่อเหตุเอง จากธรรมชาติหรือจากชาวบ้านที่อาศัยในบริเวณนั้น โดยชั้นพิจารณาคดีของศาล หากโจทก์ไม่สามารถนำสืบให้เห็นลักษณะการฆ่าดังกล่าวว่ามีการไตร่ตรองอย่างไร วางแผนอย่างไร คิดทบทวนมาก่อนฆ่าอย่างไร ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากมากสำหรับผู้ปฏิบัติงานจริง ในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำสืบให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัย ในทางตรงกันข้ามหากนำสืบไม่ได้ตามที่กล่าวอ้าง อาจทำให้ดูราวกับว่าการฆ่านั้นไม่เป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และอาจทำให้

¹⁰ สมพันธ์ครูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้, หนังสืองานวิจัยครั้ง 3, ข้อมูล ณ วันที่ 7 กันยายน 2553.

ศาลเห็นว่าเป็นการฆ่าโดยปัจจุบันทันด่วน มิได้คิดทบทวนหรือมีการไตร่ตรองมาก่อนลงมือฆ่า เช่น ศาลอาจมองว่าเป็นการบังเอิญมาพบ แล้วจึงแอบต้นไม้ยิงเอาในขณะนั้น มิได้มาดักชุมรอกฆ่าแต่อย่างใด หรือเป็นการคิดจะลงมือฆ่าเพราะได้ขวานมาถือในทันใดนั้น เหล่านี้ล้วนไม่ถือเป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เพราะฉะนั้น การนำสืบให้เห็นถึงการคิดทบทวนตกลงใจก่อนจะทำการฆ่านั้นว่าเป็นข้อสำคัญที่จะต้องคำนึงอยู่เสมอ และคงไม่ยุติธรรมพอสำหรับบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ทำเพื่อประเทศชาติและสังคมส่วนรวมแต่กลับต้องมาแพ็คดีหรือไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ เพียงเพราะเหตุผลในการนำสืบไม่สมอ้างตามฟ้องโจทก์อันเป็นเพียงขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเท่านั้น

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 289(4) นั้น มิได้ให้ความคุ้มครองบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมเพียงพอ หากบุคลากรเหล่านี้เสียชีวิตด้วยสาเหตุที่มีไม่เกิดจากการกระทำความผิดในลักษณะของการวางแผน คิดทบทวนตกลงใจก่อนฆ่าก็จะไม่สามารถปรับข้อเท็จจริงเข้ากับบทกฎหมาย ของคำว่า “โดยไตร่ตรองไว้ก่อน” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(4) ได้ หรือหากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปโดยปัจจุบันทันด่วน หรือไม่ได้คิดที่จะฆ่ามาก่อนแต่มาพบเข้าโดยบังเอิญ หรือพอดีมีอาวุธอยู่ในมือเลยฆ่าในขณะนั้น ก็ไม่เป็นการฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อนทั้งสิ้น อีกทั้ง ในเรื่องไตร่ตรองไว้ก่อนนั้น ถือได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลยพินิจตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น พิจารณาประกอบกับการนำสืบของคู่ความ จึงขาดความชัดเจนในการให้ความคุ้มครองและสร้างหลักประกันให้แก่กลุ่มบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษดังกล่าว

3. ปัญหาการฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษที่ไม่ได้เป็นการฆ่าโดยทรมานหรือฆ่าโดยกระทำทารุณโหดร้าย จึงไม่สามารถนำมาตรา 289(5) มาเป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเพื่อคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษได้

จากประเด็นปัญหาดังกล่าว จำต้องพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(5) ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดฆ่าผู้อื่นโดยทรมานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต”

พิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(5) คำว่า “ฆ่าโดยทรมาน” หมายความว่า ฆ่าโดยการกระทำที่มีให้ตายในทันที แต่ทำให้ผู้นั้นได้รับความลำบากจนตายลงในที่สุด และความลำบากที่ได้รับนั้นเป็นผลแห่งการกระทำโดยทรมานก่อนที่ผู้นั้นจะตาย

ส่วนคำว่า “ฆ่าโดยทารุณโหดร้าย” หมายความว่า ฆ่าโดยวิธีการหรือลักษณะที่ดุร้าย ร้ายแรงยิ่งกว่าการทำให้ตายโดยทั่วไป ส่วนผู้ถูกฆ่านั้นอาจตายในทันทีโดยไม่ได้รับความลำบากก่อนตายเลยก็ได้

โดยกฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์แห่งการทรมานหรือทารุณไว้แต่ประการใด จึงต้องพิจารณาตามความรู้สึกของวิญญูชนว่าการกระทำความดังกล่าวนั้นถือเป็นการทรมานหรือ

ทารุณหรือไม่ การทรมานหรือทารุณนั้นต้องเป็นการที่ได้กระทำก่อนผู้ถูกทำร้ายถึงแก่ความตาย มิใช่การกระทำภายหลังเมื่อผู้ถูกทำร้ายตายแล้ว¹¹

เมื่อวิเคราะห์ถึงเหตุเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289(5) และพิจารณาประกอบกับสาเหตุที่บุคคลากรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้เสียชีวิต อันเกิดจากหลายวิธีการ ยกตัวอย่างเช่น กรณีที่เป็นข่าว พบว่า มีการฆ่าครูอาจารย์โดยการวางระเบิดและครูอาจารย์เหล่านั้นถูกสะเก็ดระเบิดถึงแก่ความตาย หรือกรณีที่ครูอาจารย์ถูกกราดยิงเสียชีวิตในบ้านพัก แม้วิญญูชนจะมองว่าการฆ่าแบบนี้เป็นการฆ่าด้วยวิธีการที่โหดร้าย เนื่องจากใช้อาวุธที่มีอำนาจร้ายแรง แต่ในแง่ของกฎหมายถือว่าการฆ่าด้วยระเบิดหรืออาวุธปืนแม้จะมีอำนาจร้ายแรงก็ถือว่าเป็นการฆ่าด้วยวิธีธรรมดาเท่านั้น จึงไม่มีความผิดตามอนุมาตรานี้

กรณีที่ผู้พิพากษาหรือครูอาจารย์ถูกยิงเสียชีวิตและเผานั่งยาง ถือได้ว่าการยิงเป็นการฆ่าด้วยวิธีการปกติ ส่วนการนำศพไปเผานั่งยาง เพื่ออำพรางคดีนั้น แม้จะดูโหดร้ายทารุณแต่ก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำในภายหลังที่ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตายไปแล้ว อันไม่มีความผิดตามอนุมาตรานี้ ส่วนจะเป็นความผิดต่อศพหรือไม่ก็ต้องไปพิจารณาอีกส่วนหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม กฎหมายอาญาของประเทศไทยมิได้มีการกำหนดถึงลักษณะหรือวิธีการกระทำที่ถือว่าการฆ่าโดยทรมานหรือฆ่าโดยกระทำทารุณโหดร้ายไว้อย่างชัดเจนอันจะเป็นเป็นบรรทัดฐานที่แน่นอน ทำให้ศาลต้องวินิจฉัยตามความรู้สึกละเอียดของวิญญูชนว่าการฆ่าด้วยวิธีการที่เกิดขึ้นในแต่ละคดีนั้น เป็นการฆ่าโดยทรมานหรือทารุณโหดร้ายหรือไม่ และจากตัวอย่างคำพิพากษากฎีกาต่าง ๆ แม้การฆ่าจะมีลักษณะของการกระทำที่คล้ายกันซ้ำ ๆ เช่น การฟันซ้ำหลาย ๆ ที่ การฆ่าผู้อื่นโดยพยายามกระทำซ้ำ ๆ เพื่อให้ถึงตาย การจ่อยิง หรือการฆ่าโดยวิธีกดน้ำให้ตาย แม้เห็นได้ว่าผู้ตายจะต้องได้รับทุกข์ทรมาน ได้รับความลำบากและเจ็บปวดก่อนตาย แต่ในบางคดี ศาลฎีกาก็ได้วินิจฉัยโดยเน้นที่เจตนาของผู้กระทำว่าประสงค์ให้ผู้ตายถึงแก่ความตายทันที ตามหลักกรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา โดยศาลฎีกาจะลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 เท่านั้น โดยไม่ถือว่าการกระทำความผิดกล่าวเป็นเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 289(5) แต่อย่างใด เมื่อเปรียบเทียบกับกรฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ เช่น ผู้พิพากษา ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การยิงแล้วนำไปเผานั่งยาง การกราดยิงด้วยอาวุธสงคราม การฆ่าตัดคอเสียประจาน ดังยกตัวอย่างมาแล้วข้างต้น ล้วนแต่เป็นการฆ่าด้วยวิธีการที่ทารุณโหดร้าย สร้างความหวาดกลัวให้แก่สังคมทั้งในระดับประเทศและชุมชน เป็นผลกระทบในวงกว้างเนื่องจากวิชาชีพพิเศษเหล่านี้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและชุมชน แต่ในชั้นพิจารณาคดีของศาล ศาลมักมองว่าการกระทำความผิดกล่าวเป็นการทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายด้วยวิธีการทั่วไป แม้จะดูโหดร้ายในสายตาของประชาชนก็ตาม และศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงแค่ความผิดฐานฆ่าผู้อื่นตามมาตรา 288 เท่านั้น ไม่ได้พิจารณาถึงเหตุเพิ่มโทษแต่อย่างใด

¹¹ จิตติ ดิงศรัทธี, กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3, (กรุงเทพฯ: จีรรัชการพิมพ์, 2553), 106.

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 289(5) มิได้ให้ความคุ้มครองบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมเพียงพอ ซึ่งหากบุคลากรเหล่านี้เสียชีวิตด้วยสาเหตุที่มีใช้วิธีการกระทำที่ถือว่าการฆ่าโดยทรมานหรือฆ่าโดยกระทำโดยทารุณโหดร้าย ศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในแต่ละกรณีไป ซึ่งไม่มีความชัดเจน ย่อมทำให้บุคลากรเหล่านี้ไม่ได้รับความคุ้มครองด้วยเหตุเพิ่มโทษตามมาตรา 289(5) เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยได้มีการกำหนดถึงลักษณะหรือวิธีการกระทำที่ถือว่าการฆ่าโดยทรมานหรือฆ่าโดยกระทำโดยทารุณโหดร้ายเป็นบรรทัดฐานที่แน่นอน ศาลจึงต้องวินิจฉัยตามความรู้สึกของวิญญูชนว่าการกระทำในแต่ละคดีนั้น เป็นการฆ่าโดยทรมานหรือทารุณโหดร้ายหรือไม่ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการให้ความคุ้มครองและสร้างหลักประกันให้แก่บุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐอิตาลี และสหรัฐอเมริกาพบว่าทั้งสามประเทศมีการบัญญัติเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ไว้อย่างชัดเจนโดยระวางโทษสูงสุดตามกฎหมายของแต่ละประเทศอันเป็นข้อบ่งชี้ว่าประเทศเหล่านี้ให้ความสำคัญและมุ่งคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้เป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ

กรณีของประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (French Penal Code or Criminal Code of the French Republic) มีบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องการฆ่าผู้อื่นอยู่ในภาค 2 ความผิดต่อมนุษย์ (TITRE II : Des atteintes à la personne humaine) ในลักษณะ 1 ความผิดต่อชีวิตมนุษย์ (CHAPITRE Ier : Des atteintes à la vie de la personne) หมวด 1 การทำอันตรายต่อชีวิตโดยเจตนา (Section 1 : Des atteintes volontaires à la vie.)

เริ่มต้นที่มาตรา 221-1 ที่บัญญัติว่า “การกระทำใด อันมีเจตนาทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายนั้น ย่อมถือเป็นการฆาตกรรม ต้องระวางโทษจำคุกสามสิบปี”¹²

มาตรา 221-4 ยังได้บัญญัติเหตุเพิ่มโทษของการฆ่า ที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้นโดยมีโทษจำคุกตลอดชีวิต

โดยเจตนารมณ์ที่อยู่เบื้องหลังของกฎหมายเรื่องการฆ่าประกอบด้วยเหตุเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น มาตรา 221-4 ยกเว้นกรณีของการกระทำโดยองค์การอาชญากรรม ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะโดยเฉพาะของเหยื่อและมีความประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้ที่อ่อนแอกว่าในสังคม¹³

¹² The willful causing of the death of another person is murder. It is punished with thirty years' criminal imprisonment.

¹³ Catherine Elliott, "France" In Kevin Jon Heller and Markus D. Dubber (Eds), *Handbook of Comparative Criminal Law*, (USA : Stanford University Press, 2011), 229.

ตามประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น ได้มีการบัญญัติเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นไว้ในหลายกรณี ปรากฏอยู่ในหลายอนุมาตราโดยมีหลักมาจากความผิดฐานฆาตกรรมตามมาตรา 221 ดังต่อไปนี้

ในมาตรา 221 อนุมาตรา 4 ได้บัญญัติไว้ว่า หากความผิดนั้นกระทำลงต่อผู้พิพากษา ตุลาการ ทนายความ นักกฎหมายของรัฐหรือบรรดาเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นสมาชิกของกรมกองทางทหาร ข้าราชการพลเรือนหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกรมศุลกากร หรือบุคคลอื่นใดที่เป็นเจ้าพนักงานรัฐที่ประกอบวิชาชีพ พนักงานดับเพลิงหรืออาสาสมัครพิทักษ์อาคารตามที่ตนได้ปฏิบัติงานไว้ หรือทำหน้าที่รักษาอาคารต่าง ๆ หรือตัวแทนผู้ให้เช่าอันมีหน้าที่ในการดูแลเฝ้าระวังอาคารหรือที่อยู่อาศัยซึ่งใช้งานภายใต้มาตรา L.127-1 แห่งรัฐบัญญัติการก่อสร้างและการเคหะหรือกระทำต่อบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในงานเช่นนั้น เมื่อสถานะของผู้ถูกกระทำเป็นที่ประจักษ์หรือรู้อยู่แล้วโดยผู้กระทำผิด

มาตรา 221 อนุมาตรา 4 ทวิ บัญญัติว่า หากความผิดนั้นกระทำลงต่อครูหรือเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานในสถาบันการศึกษา ตัวแทนของผู้ประกอบการด้านขนส่งผู้โดยสารสาธารณะ หรือบุคคลใดก็ตามซึ่งมีภารกิจงานด้านบริการสาธารณะ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพในการออกกำลังกาย หรือเนื่องจากมีหน้าที่หรือภารกิจเช่นว่านั้น เมื่อสถานะของผู้ถูกกระทำผิดเป็นที่ประจักษ์หรือที่รู้กันในขณะกระทำความผิด

มาตรา 221 อนุมาตรา 4 ตรี บัญญัติว่า หากความผิดนั้นกระทำลงต่อคู่สมรส บุพการีหรือผู้สืบสันดานซึ่งสืบเชื้อสายโดยตรงลงมา หรือบุคคลอื่นใดซึ่งโดยปกติจะต้องอาศัยอยู่ในเคหสถานของบุคคลดังที่กล่าวถึงในมาตรา 4 และมาตรา 4 ทวิ¹⁴

¹⁴ Le meurtre est puni de la réclusion criminelle à perpétuité lorsqu'il est commis :

4 Sur un magistrat, un juré, un avocat, un officier public ou ministériel, un militaire de la gendarmerie nationale, un fonctionnaire de la police nationale, des douanes, de l'administration pénitentiaire ou toute autre personne dépositaire de l'autorité publique, un sapeur-pompier professionnel ou volontaire, un gardien assermenté d'immeubles ou de groupes d'immeubles ou un agent exerçant pour le compte d'un bailleur des fonctions de gardiennage ou de surveillance des immeubles à usage d'habitation en application de l'article L. 127-1 du code de la construction et de l'habitation, dans l'exercice ou du fait de ses fonctions, lorsque la qualité de la victime est apparente ou connue de l'auteur;

4 bis Sur un enseignant ou tout membre des personnels travaillant dans les établissements d'enseignement scolaire, sur un agent d'un exploitant de réseau de transport public de voyageurs ou toute personne chargée d'une mission de service public, ainsi que sur un professionnel de santé, dans l'exercice ou du fait de ses fonctions, lorsque la qualité de la victime est apparente ou connue de l'auteur;

4 ter Sur le conjoint, les ascendants ou les descendants en ligne directe ou sur toute autre personne vivant habituellement au domicile des personnes mentionnées aux 4 et 4 bis, en raison des fonctions exercées par ces dernières;

ในเรื่องของเหตุเพิ่มโทษตามอนุมาตรา 4 ทวิในเรื่องความผิดที่กระทำต่อผู้อื่นได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2010 โดยได้บัญญัติเข้ามาไว้อยู่เหนืออนุมาตรา 4 ทวิเดิมเรื่องคู่สมรส ผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานซึ่งสืบเชื้อสายโดยตรงลงมา แล้วนำเอาอนุมาตรา 4 ทวิเดิมไปบัญญัติไว้ในอนุมาตรา 4 ตรี แทน

จากประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฝรั่งเศสในเรื่องเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆาตกรรมดังกล่าวมาข้างต้น เปรียบได้กับเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น โดยมีการบัญญัติถึงบุคคลที่มีคุณสมบัติหรือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเอาไว้ในส่วนของเหตุเพิ่มโทษจากโทษจำคุกสามสิบปีในมาตรา 221-1 เป็นระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตตามมาตรา 221-4 อันเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 221 อนุมาตรา 4 และอนุมาตรา 4 ทวินี้มีความสำคัญต่อประเทศชาติและสังคมส่วนรวมของสาธารณรัฐฝรั่งเศสจนถึงขนาดที่ต้องมีการบัญญัติกฎหมายที่มีระวางโทษสูงขึ้นมาเพื่อคุ้มครอง และป้องปรามมิให้มีการฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้

กรณีของประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฮังการี (Criminal Code of the Republic of Hungary) ได้บัญญัติกฎหมายเรื่องการฆ่าผู้อื่น ไว้ในบทที่ 12 ในส่วนของอาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคล (Chapter 12: Crimes against the Person) ลักษณะ 15 อาชญากรรมที่กระทำต่อชีวิต ร่างกายและสุขภาพ (Title 1: Crimes Against Life, Limb and Health) และที่สำคัญคือมีการบัญญัติไว้ใน มาตรา 166 ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (Section 166 Homicide) โดยประกอบไปด้วยอนุมาตราดังต่อไปนี้

อนุมาตรา 1 บัญญัติว่า ผู้ใดฆ่าบุคคลอื่น ถือว่ากระทำความผิดอาญาร้ายแรง และจะต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี¹⁵

อนุมาตรา 2 บัญญัติว่า บทลงโทษจะเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี หรือจำคุกตลอดชีวิต ถ้าการฆ่าผู้อื่นกระทำโดย¹⁶

e) กระทำต่อเจ้าพนักงานของรัฐ หรือเจ้าพนักงานของรัฐต่างประเทศ ในระหว่างหรือเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของเขา, กระทำต่อบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่สาธารณะระหว่างการปฏิบัติหน้าที่, หรือกระทำต่อบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือหรือกระทำการป้องกันบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ¹⁷ ซึ่งในเรื่องนี้ไม่ได้ให้ความหมายของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่

¹⁵ (1) Any person who kills another person, commits a felony, and shall be punishable with imprisonment from five years to fifteen years.

¹⁶ (2) The punishment shall be imprisonment from ten years to fifteen years, or life imprisonment, if the homicide is committed

¹⁷ e) against a public official or a foreign public official during or because of his official proceedings, against a person performing public duties during the performance of such duties, or against a person providing assistance to or acting in defense of such persons performing official or public duties,

สาธารณะไว้อย่างชัดเจน แต่ได้มีการให้ความหมายเรื่องนี้ไว้ในภาค 9 บทวิเคราะห์ศัพท์ ในมาตรา 137 (Chapter 9: Interpretative Provisions : Section 137) กล่าวคือ

มาตรา 137 ในประมวลกฎหมายนี้¹⁸

2. บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ หมายถึง

g) ครูที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (The Act on Public Education)

โดยปัจจุบันสาธารณรัฐฮังการีมีการผ่านร่างประมวลกฎหมายอาญาฉบับใหม่ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2556 และกฎหมายเรื่องฆ่าคนตาย ได้ถูกบัญญัติไว้ในลักษณะ 15 ความผิดต่อชีวิต ร่างกาย และสุขภาพ (Chapter 15: Crimes Against Life, Limb and Health) มาตรา 160 ความผิดฐานฆ่าคนตาย (Section 160 Homicide) ซึ่งมีเนื้อหาสาระเหมือนเดิมทุกประการ เป็นแต่เพียงเปลี่ยนเลขมาตราเท่านั้น และในเรื่องนี้ไม่ได้ให้ความหมายของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่สาธารณะไว้อย่างชัดเจนเช่นเดิม แต่ได้มีการให้ความหมายเรื่องนี้ไว้ในบทวิเคราะห์ศัพท์อยู่ในลักษณะ 45 (Chapter 45: Definition) อนุมาตรา 12 ข้อ i) โดยมีการให้ความหมายของบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่สาธารณะในเรื่องครุรวมอยู่ด้วย โดยได้บัญญัติไว้กว้างกว่าเดิมว่า i) ครู หรือ พนักงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานั้น¹⁹ ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นครูที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฮังการีเดิม และยังได้รวมเอา พนักงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเข้ามารวมบัญญัติไว้อีกด้วย

จากประมวลกฎหมายอาญาของสาธารณรัฐฮังการีจะพบว่ามีการบัญญัติความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเอาไว้อย่างชัดเจนและมีการบัญญัติเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเอาไว้เช่นเดียวกันกับของสาธารณรัฐฝรั่งเศสโดยเพิ่มโทษแก่ผู้ฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพบางอย่างที่กำหนดไว้ในมาตรา 137 ข้อ g) โดยมีการบัญญัติอย่างชัดเจนว่าการฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพครูหรือบุคลากรทางการศึกษานั้นเป็นเหตุเพิ่มโทษ อันเป็นข้อบ่งชี้ว่าวิชาชีพเหล่านี้มีความสำคัญต่อประเทศและสังคมฮังการีเป็นอย่างยิ่ง จนมีความจำเป็นต้องคุ้มครองนำมาบัญญัติเป็นเหตุเพิ่มโทษ

กรณีของสหรัฐอเมริกา

มลรัฐอาร์คันซอ (Arkansas) มีกฎหมายอาญาบัญญัติเรื่องความผิดฐานฆ่าผู้อื่นไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งรัฐอาร์คันซอปี 1874 (Constitution Of The State Of Arkansas Of 1874)

¹⁸ Section 137 For the purposes of this Act

2. person performing public duties shall mean

g) teachers in the case set forth in the Act on Public Education,

¹⁹ a nemzetköznevelésről szóló törvényben meghatározott esetben a pedagógus, valamint a

nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott, továbbá a

nemzetifelsőoktatásról szóló törvényben meghatározott esetben a felsőoktatási intézményoktatója, tanára és tudományos kutatója,

ปรากฏในภาค 5 ส่วนการกระทำความผิดอาญา (Title 5: Criminal Offenses) หมวด 10 ความผิดฐานฆ่าคนตาย (Chapter 10: Homicide) มาตรา 5-10-101 ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ประกอบเหตุเพิ่มโทษ (Article 5-10-101: Capital Murder) ซึ่งเป็นความผิดที่มีอัตราโทษสูง ขึ้นถึงประหารชีวิต โดยกฎหมายของรัฐอาร์คันซอได้มีการบัญญัติถึงเหตุเพิ่มโทษในความผิด ฐานฆ่าผู้อื่นปรากฏอยู่ในหลายอนุมาตรา ดังนี้

อนุมาตรา (a)(3)²⁰ บัญญัติว่า บุคคลผู้กระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นประกอบด้วยเหตุ เพิ่มโทษ ถ้ากระทำความผิดด้วยเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อน ในการฆ่าพนักงานบังคับใช้กฎหมาย, ผู้คุม นักโทษ, เจ้าพนักงานราชทัณฑ์, พนักงานดับเพลิง, ผู้พิพากษาหรือพนักงานอื่นๆของศาล, พนักงานคุมประพฤติ, สมาชิกของกองทัพ, หรือครูหรือพนักงานที่ทำหน้าที่โรงเรียน, ในขณะที่ ผู้นั้นกระทำการในหน้าที่

อนุมาตรา (c)(1)²¹ โทษของความผิดฐานฆ่าผู้อื่นประกอบด้วยเหตุเพิ่มโทษ คือ ประหาร ชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต

จากกฎหมายของมลรัฐอาร์คันซอ พบว่า มีการบัญญัติความผิดฐานฆ่าผู้อื่นประกอบด้วย เหตุเพิ่มโทษเช่นเดียวกัน และมีการบัญญัติคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษไว้เป็นเหตุเพิ่มโทษ อีกด้วย ซึ่งระวางโทษที่บัญญัติไว้นั้นสูงถึงขั้นประหารชีวิต อันเป็นข้อบ่งชี้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพ พิเศษเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมลรัฐและสังคมส่วนรวม มิเช่นนั้นก็ไม่มีความจำเป็นต้อง คุ้มครองถึงขนาดบัญญัติให้การฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้เป็นเหตุเพิ่มโทษจนถึงขนาด ต้องระวางโทษประหารชีวิต

3. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในนานอารยประเทศ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐฮังการี สหรัฐอเมริกา มีการ ยอมรับถึงความสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ เช่น ผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ด้วยการบัญญัติเป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบ วิชาชีพเหล่านี้ไว้ในกฎหมายอาญา

จากการศึกษากฎหมายของประเทศเหล่านี้พบว่า การฆ่าบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ เช่น ผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษานั้นถือว่าเป็นเหตุเพิ่มโทษ และโทษที่ ระวางก็เป็นอัตราโทษสูงสุดของแต่ละประเทศที่จะสามารถลงโทษได้อีกด้วย อันเป็นข้อบ่งชี้ว่า

²⁰ (a) A person commits capital murder if:

(3) With the premeditated and deliberated purpose of causing the death of any law enforcement officer, jailer, prison official, firefighter, judge or other court official, probation officer, parole officer, any military personnel, or teacher or school employee, when such person is acting in the line of duty, the person causes the death of any person;

²¹ (c)(1) Capital murder is punishable by death or life imprisonment without parole under §§ 5-4-601 -- 5-4-605, 5-4-607, and 5-4-608.

นานาอารยประเทศได้ให้ความสำคัญกับผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้เป็นอย่างยิ่ง จนถึงต้องให้ความคุ้มครองไว้โดยเฉพาะ

ในประเทศไทย เป็นที่ยอมรับว่าบุคลากรผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษ เช่น ผู้พิพากษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษานั้น ล้วนมีความสำคัญต่อชาติบ้านเมืองและสังคมในทุกระดับเช่นเดียวกันกับต่างประเทศ จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในเรื่องเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเพื่อคุ้มครองบุคลากรที่มีความสำคัญเหล่านี้ให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยมิได้มีบทบัญญัติเรื่องเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาไว้อย่างชัดเจน และเท่าที่มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 289 นั้น ก็ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอที่จะคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ได้ ประกอบกับปัญหาในเรื่องของการปรับใช้ตัวบทกฎหมายเข้ากับข้อเท็จจริงของผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้อีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาเห็นสมควรกำหนดคำนิยามและเหตุเพิ่มโทษในการฆ่าผู้พิพากษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาไว้เป็นเหตุเพิ่มโทษในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นเป็นการเฉพาะในประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

1. เพิ่มเติมคำนิยามของ ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(19) ดังนี้

“มาตรา 1 (19) ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา หมายความว่า ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่สอนหนังสือทุกรูปแบบ อาจจะเป็นข้าราชการหรือไม่ได้ เป็นข้าราชการ หรือเป็นเจ้าพนักงานหรือไม่ได้เป็นเจ้าพนักงานก็ได้”

ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมถึงครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ทั้งที่เป็นข้าราชการและไม่ได้เป็นข้าราชการ และครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทั้งที่เป็นเจ้าพนักงานและไม่ได้เป็นเจ้าพนักงานด้วย เพื่ออุดช่องโหว่ของกฎหมาย ทั้งในแง่ของตัวบทกฎหมายและการดำเนินกระบวนการพิจารณาตั้งแต่ในชั้นสอบสวนถึงชั้นศาล อันเป็นการคุ้มครองผู้ประกอบวิชาชีพพิเศษเหล่านี้ให้ครอบคลุมและทัดเทียมนานาอารยประเทศให้มากที่สุด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่บุคลากรผู้ทำงานเพื่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติสืบต่อไป

2. เพิ่มเติมมาตรา 289/1 ในประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้

มาตรา 289/1 “ ผู้ใดฆ่า

(1) ผู้พิพากษา

(2) ครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ต้องระวางโทษประหารชีวิต ”

บรรณานุกรม

- คณิต ฒ นคร. *กฎหมายอาญาภาคความผิด*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2559.
- จิตติ ดิงศรัทีย. *กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3*. กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์, 2553.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิดและลหุโทษ*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2564.
- สมยศ เชื้อไทย. *ความรู้กฎหมายทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 28. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2564.
- หยุด แสงอุทัย. *กฎหมายอาญา ภาค 2-3*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2556.
- อัจฉริยา ชูตินันท์. *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.
- Catherine Elliott. "France" In Kevin Jon Heller and Markus D. Dubber (Eds), *Handbook of Comparative Criminal Law*. USA: Standford University Press, 2011.

